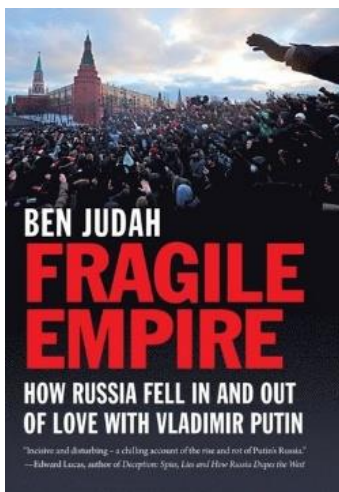

black. În această locație, suspectii de terorism au fost deținuți și supuși unor metode dure de interogare, considerate de multe organizații pentru drepturile omului drept tortură. Un exemplu notabil este cel a lui Abd al-Rahim al-Nashiri, suspectat de implicare în atacul asupra navei USS Cole din 2000. Al-Nashiri a fost deținut în centrul din România între anii 2003-2005, perioadă în care a fost supus unor tratamente inumane. Cazul închisorii secrete a CIA din România evidențiază complexitatea și dilemele morale asociate luptei împotriva terorismului la nivel global. De asemenea, subliniază importanța transparenței, responsabilității și respectării drepturilor omului, chiar și în contexte de securitate națională și internațională.

În concluzie, stilul narativ al autorului îmbină rigoarea istorică cu o prezentare accesibilă, făcând ca subiectele complexe să fie ușor de înțeles pentru un public larg. Prin intermediul acestei lucrări, Boerescu reușește să ofere o perspectivă cuprinzătoare asupra istoriei carcerale a României, evidențiind atât aspectele întunecate, cât și pe cele care au contribuit la formarea mitologiei populare. Cartea este recomandată atât specialiștilor în istorie, cât și cititorilor interesați de poveștile mai puțin cunoscute ale trecutului românesc, fiind o lectură ușoară care reușește să îi atragă atenția cu fiecare filă întoarsă.

Luminița-Antoaneta Apostol*

Ben Judah, *Fragile Empire*, Newhaven și Londra, Yale University Press, 2013, 379 p.

DOI:10.62838/amsh-2024-0031

Cartea jurnalistului britanic de politică externă Ben Judah se adresează atât publicului larg, interesat să înțeleagă particularitățile contemporane ale vieții sociale, culturale și politice din Federația Rusă în regimul președintelui Vladimir Putin, dar și istoricilor, oamenilor de stat sau specialiștilor în relații internaționale.

În pofida complexității subiectelor abordate și a detaliilor prezentate pe parcursul cărții, expunerea acestora este făcută într-un stil ușor de

* Master's Student, Babeș-Bolyai University, Cluj-Napoca, luminitaapostol497@yahoo.com

receptat de majoritatea cititorilor, existând o foarte mare probabilitate ca orice categorie de cititori să identifice câteva capitole care să îi capteze atenția și să se potrivească intereselor sale de studiu. Având în vedere complexitatea lecturii și informațiile inedite vehiculate, lucrarea nu este doar o incursiune în ceea ce reprezintă „Rusia putinistă”, ci oferă date relevante, utile inclusiv în vederea inițierii unor demersuri de cercetare viitoare, deoarece, comparativ cu majoritatea lucrărilor care abordează istoria recentă a Federației Ruse, prezenta lucrare abundă în informații inedite, culese de autor direct de pe teren și inaccesibile marelui public sau chiar unor specialiști care și-au dedicat ani studiului istoriei și vieții politice din Federația Rusă.

Un aspect relevant care merită menționat este specializarea autorului sau mai bine spus specificul acesteia. Ben Judaj nu este un jurnalist obișnuit, ci unul dintre aceia care de-a lungul carierei sale a pus în operă mai multe anchete jurnalistice care au vizat demnitari de cel mai înalt rang, din țări relevante pe scena relațiilor internaționale, printre care Federația Rusă și Franța. Preocuparea sa pentru istoria diplomatică și interesul manifestat în vederea cercetării și înțelegerii aprofundate a evoluțiilor politice din Regiunea Mării Negre și Asiei Centrale îi conferă cititorului o perspectivă completă asupra evenimentelor. Analizele și studiile autorului au fost publicate de ziare prestigioase la nivel internațional, precum Reuters, Foreign Policy, The New York Times, fapt ce atestă relevanța cercetărilor sale.

De asemenea, contactul direct al autorului cu exponenți ai diferitelor paliere ale societății din Federația Rusă fac din lucrarea sa un izvor de cunoaștere atipic, deoarece aceasta nu este doar o sursă de informații, fiind mult mai mult decât atât, o experiență vie, care stârnește curiozitatea și nu de puține ori generează emoție și suspans, având în vedere situațiile complicate în care s-a regăsit autorul pe durata activităților sale investigative.

În pofida faptului că există pe piață un număr vast de cărți, studii, analize care abordează specificul politicii interne din Federația Rusă și istoria evoluției ei în regimul Putin, majoritatea autorilor au o abordare extrinsecă, fără să fi avut contact direct cu mediul studiat, prin vizite de lucru sau rezidență. Cartea lui Ben Judah face o radiografie a societății ruse și a modului în care aceasta influențează sau este influențată către mediul politic și de oligarhie, pătură socială care joacă un rol esențial în jocul de putere din Federația Rusă și care a influențat într-o manieră fundamentală istoria contemporană a acestui stat.

Autorul reușește să evidențieze particularitățile principalelor pături sociale din Federația Rusă, inclusiv din punctul de vedere al dispunerii lor pe teritoriul național. Spre exemplu, sunt prezentate

„cele două lumi”, parte ale aceluiași univers, și anume elita și oligarhia societății contemporane ruse, localizate în special în Moscova și Sankt Petersburg și restul teritoriilor cu populația aferentă, unde cetățenii trăiesc într-un mediu de tip feudal, fără visuri și aspirații, dar care mențin în viață elita societății ruse.

Prezentările exhaustive ce vizează viața și activitățile locuitorilor din Sankt Petersburg și Moscova, cu picanteriile aferente și ineditul situației, fac din lectură o aventură, în special datorită faptului că informațiile aflate la îndemâna marelui public au un caracter general, lipsit de nuanțe, nuanțe care de această dată sunt examinate și interpretate. Accentul care se pune pe prezentarea vieții cotidiene și a moravurilor din cele două mari orașe ruse nu este neavenit. Așa cum vom vedea, cei doi poli urbani constituie mediul de manifestare al segmentului elitar, dispus pe un teritoriu relativ restrâns, oraș și periferia sa. În pofida dimensiunilor sale, „mica lume” din interiorul marelui univers cotidian rus, prin caracteristicile sale, influențează într-o manieră fundamentală modul în care sunt gestionate relațiile externe, dar și politica internă a statului.

În pofida complexității cărții, cea mai importantă caracteristică, prezentă pe toată durata lecturii, este modul de concepere a scriiturii. Stilul este unul simplu, uneori aproape telegrafic, cu treceri line și naturale de la o idee la alta, chiar dacă uneori explicațiile și descrierile sunt destul de vaste. Parcurgerea textului este facilă, pe alocuri fiind fals indusă ideea că autorul s-a lăsat influențat de încărcătura emoțională a momentului și a prezentat cu prea mult lux de amănunte tematici care aparent nu au o importanță majoră. Cu toate acestea, pe parcursul lecturii, se întrevide modul în care autorul și-a gândit și structurat opera, de așa manieră încât să nu obosească, dar să evidențieze teme și subiecte fără de care lucrarea nu ar avea același impact și relevanță.

Obiectivele principale ale cărții sunt acelea de a prezenta contextul care a favorizat accesarea lui Vladimir Putin la conducerea Federației Ruse, modul în care acesta a reușit să preia frâiele puterii și să se mențină, dar și consecințele generate de modul său de abordarea a politicii externe și interne. Obiectivele secundare vizează în special familiarizarea publicului larg cu elementele de cultură și civilizație ruse, de la vârf până la baza societății, în vederea construirii unui tablou complet și inedit, greu de intuit în lipsa unui contact direct cu societatea rusă.

Având în vedere baza materială vastă și experiența autorului, putem spune că acesta și-a atins toate obiectivele în și prin lucrarea sa, care este de referință când vine vorba de înțelegerea dinamicilor societății și politicii ruse cotidiene, în pofida faptului că nu reușește să surprindă evoluțiile regimului Putin post-2013, anul publicării

sale. Cu toate acestea, mecanismele prezentate sunt deosebit de relevante, în mare măsură datorită faptului că schimbările au loc lent în societatea și politica rusă, această stare de lucruri fiind o consecință a apetenței pentru conservatorism și tradiționalism a societății ruse și a elitelor politice.

Privitor la mecanismele care au favorizat accesarea lui Vladimir Putin la putere, autorul prezintă principalele evoluții istorice din Regiunea Mării Negre și Asia Centrală după disoluția Uniunii Sovietice, motiv pentru care incursiunea în istoria URSS și a statelor din regiune este unul dintre punctele de plecare ale cărții. Incursiunea istorică este relevantă deoarece surprinde o serie de evoluții care au survenit în modul de formulare de către Federația Rusă a politicii sale interne și externe în noul context global, favorizat și determinat de finalizarea Războiului Rece. Explicarea acestor dinamici îl inițiază pe cititor și, inevitabil, îl face să înțeleagă că abordarea existentă la nivelul politicii interne și externe a fost puternic influențată de nostalgia și revendicarea trecutului, care au condus la alienare și izolaționism. Desigur, o contribuție fundamentală au avut-o cultura și valorile tradiționale, abordarea fiind una eminamente ortodoxă, fără posibilități de compromis.

Autorul atrage atenția asupra faptului că această stare de lucruri a creat terenul fertil pentru ascensiunea lui Vladimir Putin, care în primii săi ani de glorie a fost văzut de majoritatea rușilor ca un personaj providențial, întruchiparea salvatorului și răspunsul la toate problemele existențiale. Cu toate acestea, autorul evidențiază faptul că, în pofida aparențelor, Vladimir Putin nu a fost nimic altceva decât *homo politicus*, care nu a făcut decât să-și consolideze puterea, chiar dacă în primii săi ani la cârma Federației Ruse a dat impresia că dorește să fie un lider reformist. Mai mult decât atât, Ben Judah atrage atenția asupra faptului că atitudinea agresivă și revizionistă a lui Vladimir Putin a făcut imposibile reformele interne și crearea statului rus modern.

Cât privește obiectivele secundare ale autorului, putem spune fără urmă de îndoială că modul în care și-a structurat cercetarea a făcut ca intimitățile societății ruse să fie prezentate marelui public într-o formă comprehensibilă, reducând barierele ridicate de diferențele culturale dintre Rusia și Occident. Radiografia făcută de autor păturilor sociale și relațiilor complexe dintre acestea a permis reliefarea diferențelor și specificităților, permițând publicului occidental să înțeleagă de ce în anumite cazuri punctele de vedere divergente dintre Occident și Est nu pot fi armonizat.

Cât privește soliditatea surselor și metodelor utilizate, putem afirma fără echivoc că incursiunea lui Ben Judah în interiorul societății și politicii ruse este unică din punct de vedere al accesului la informații. Deși nelipsită de situații limită, experiența jurnalistului

în Federația Rusă a fost relevantă datorită faptului că a avut acces la date și experiențe atât din zona puterii, cât și a opoziției, fapt ce l-a ajutat să facă o radiografie mult mai clară, în dublă cheie, a situațiilor și evenimentelor. Contactul direct cu societatea rusă și munca de teren susținută au dat roade, deoarece elementele de noutate, de cele mai multe ori surprinzătoare prin banalul lucrurilor sau alte ori extraordinare, au fost omise sau considerate irelevante de alți cercetători.

Demersul său investigativ nu a fost însă lipsit de incidente și situații limită, deoarece anumite subiecte abordate în cercetarea sa au produs disconfort la Kremlin. Ca urmare, regimul Putin a încercat reducerea la tăcere a autorului și distrugerea datelor colectate de către acesta din Federația Rusă. Pe parcursul vizitei sale de documentare, Ben Judah a fost chiar și admonestat și agresat fizic, situații care au fost investigate inclusiv de către Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa.

În pofida acestor vicisitudini, cartea sa a văzut lumina tiparului în anul 2013 și reprezintă un izvor inedit de informații privitoare la istoria recentă a Federației Ruse. Acestea sunt utile atât pentru înțelegerea dinamicilor politice și sociale din Federația Rusă dar și pentru anticiparea viitoarelor mutări strategice ale regimului Putin. Adăugând prezența unor anexe documentative inedite, bibliografia selectivă, nume de persoane și instituții, autorul nu face altceva decât să ofere marelui public un instrument, o cheie de descifrare a unei lumi aparent cunoscută, dar puțin înțeleasă.

Aurel Lazăr*

* Assistant Professor, Ph.D., George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy, Sciences, and Technology of Târgu Mureș, aurel.lazăr@umfst.ro